

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ ТА НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет педагогічної освіти та соціальної роботи
Кафедра соціальної роботи та педагогіки вищої школи

СИЛАБУС
вибіркової навчальної дисципліни

СОЦІОЛОГІЯ ПРАЦІ

підготовки бакалавра
спеціальності 232 Соціальне забезпечення
освітньо-професійної програми Соціальне забезпечення

Луцьк – 2021

Силабус навчальної дисципліни «Соціологія праці» підготовки бакалавра, галузі знань 23 «Соціальна робота», спеціальності 232 «Соціальне забезпечення», за освітньо-професійною програмою «Соціальне забезпечення»

Розробник: Бичук І.О., доцент кафедри соціальної роботи та педагогіки вищої школи, кандидат філософських наук, доцент

Силабус навчальної дисципліни затверджена на засіданні кафедри соціальної роботи та педагогіки вищої школи

протокол № 13 від 03.02.2021 р.

Завідувач кафедри:

Чернета С.Ю.

I. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма навчання	23 Соціальна робота, 232 Соціальне забезпечення, Соціальне забезпечення	Нормативна
Кількість годин/кредитів 150/5		Рік навчання 2
		Семестр 3-ий
ІНДЗ: є		Лекції 32 год.
		Практичні (семінарські) 32 год.
		Самостійна робота 76 год.
		Консультації 10 год.
Форма контролю: залік		

II. Інформація про викладача

ППП Бичук Ірина Олександрівна

Науковий ступінь кандидат філософських наук

Вчене звання доцент

Посада доцент кафедри соціальної роботи та педагогіки вищої школи

Контактна інформація роб. тел. (0332) 24-12-01, Bychuk.Irina@vnu.edu.ua

Дні занять <http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi>

III. Опис дисципліни

1. Анотація курсу. Сьогоднішня соціально-економічна ситуація в Україні та у світі ставить особливі вимоги до вивчення різних аспектів життя суспільства, нового економічного мислення та господарської культури. І від майбутні фахівці із соціального забезпечення потребується розуміння соціальних аспектів ринкової економіки, вміння правильно оцінювати трудові ситуації. Соціологія праці має здійснювати соціологічний аналіз, виявляти зміни соціально трудових відносин, науково тлумачити їх, забезпечуючи зворотною інформацією суб'єктів цих змін, сприяти адекватному розумінню їх сутності, раціональному реформуванню.

2. Пререквізити: «Охорона праці в галузі соціальної роботи», «Економічні основи соціального захисту», «Соціальна політика».

3. Мета і завдання навчальної дисципліни

Метою навчального курсу «Соціологія праці» є вивчення та аналіз головних проблем соціології праці, що мають теоретичне та практичне значення, а саме: дослідження, історії становлення, соціологічного змісту, сутності праці, ставлення до неї, трудової поведінки, її видів, мотивації і стимулювання праці, соціального контролю, видів груп у трудовій організації і методів керівництва й управління ними, а також ефективності стилів діяльності, управління конфліктами в організації, мотивації управлінської діяльності керівника, управління організаційним розвитком, організаційна культура та ефективність діяльності організації, прийняття управлінських рішень.

Завдання курсу:

- ознайомити студентів з основними теоріями та концепціями соціології праці та управління;

- засвоїти основні категорії, поняття та терміни соціології праці та управління;

- ознайомити студентів з основними методами соціологічного аналізу;
- продемонструвати студентам взаємозв'язок управління з різноманітними соціальними підсистемами суспільства, а також дослідити яку роль відіграє праця в процесі їх формування та розвитку;
- прищепити студентам вміння науково аналізувати соціально-значущі проблеми в управлінні соціальними процесами, навчити знаходити нестандартні управлінські рішення;
- виробити вміння знімати суперечності між керівниками та підлеглими за умов агресивного управлінського середовища.

4. Результати навчання (Компетентності):

Загальні компетентності:

ЗК1 Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК2 Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК3 Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК4 Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК5 Здатність планувати та управляти часом.

ЗК7 Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК9 Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК10 Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК11 Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК12 Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК14 Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків.

ЗК15 Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

СК2 Здатність прогнозувати перебіг різних соціальних процесів.

СК9 Здатність оцінювати соціальні проблеми, потреби, особливості та ресурси клієнтів.

СК14 Здатність до застосування методів менеджменту для організації власної професійної діяльності та управління діяльністю соціальних робітників і волонтерів, іншого персоналу.

СК15 Здатність взаємодіяти з клієнтами, представниками різних професійних груп та громад.

5. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ	Сам. роб.	Конс.	Форма контролю/ Бали
Змістовий модуль I. Соціологія праці в системі соціологічного знання						
Тема 1. Соціологія праці та соціологічні знання про працю	9	2	2	4	1	ПР/УО/2
Тема 2. Історія становлення і розвитку соціології праці як науки	10	2	2	5	1	ПР/УО/2
Тема 3. Мотивація та стимулювання праці	9	2	2	5		ПР/УО/2
Тема 4. Трудовий колектив, як соціальна організація та соціальна спільнота	9	2	2	4	1	ПР/УО/2
Тема 5. Трудова мобільність і трудові	9	2	2	5		ПР/УО/2

міграції						
Тема 6. Трудова поведінка	9	2	2	4	1	ПР/УО/2
Тема 7. Характеристика поняття ринку праці та зайнятості	9	2	2	4	1	ПР/УО/2
Разом за модулем 1	64	14	14	31	5	14
Змістовий модуль II. Трудовий колектив як об'єкт досліджень соціології праці						
Тема 8. Теорія лідерства та керівництва	9	2	2	5		ПР/УО/2
Тема 9. Трудовий конфлікт	9	2	2	5		ПР/УО/2
Тема 10. Влада як комплекс методів впливу. Основні підходи до прийняття управлінських рішень	10	2	2	5	1	ПР/УО/3
Тема 11. Соціальний контроль у сфері праці	10	2	2	5	1	ПР/УО/2
Тема 12. Трудова кар'єра	10	2	2	5	1	ПР/УО/2
Тема 13. Менеджмент як складова соціології праці	9	2	2	5		ПР/УО/3
Тема 14. Організація соціологічних досліджень проблем праці в трудових колективах	10	2	2	5	1	ПР/УО/3
Тема 15. Рекреаційні процеси на підприємстві	10	2	2	5	1	ПР/УО/2
Тема 16. Культура праці	9	2	2	5		ПР/УО/2
Разом за модулем 2	86					21
Види підсумкових робіт						Бал
ІНДЗ						5
Модульна контрольна робота № 1						МКР/30
Модульна контрольна робота №2						МКР/30
Всього годин / Балів	150	32	32	76	10	150/100

УО – усне опитування

ПР – презентація

6. Завдання для самостійного опрацювання

В процесі навчання студенти вивчають рекомендовану літературу, виконують запропоновані навчальним курсом завдання. Даний розділ містить контрольні запитання з допомогою яких відбувається самоконтроль на етапі підготовки до практичних занять.

Перевірка повноти і якості виконання завдань, виконаних в рамках самостійної роботи, виконується в процесі практичних занять, співбесідах, індивідуальних консультацій.

1. Соціологія праці як галузь загальної соціології.
2. Система категорій соціології праці.
3. Класичний період розвитку соціологічної думки про працю.
4. Роль праці у життєдіяльності людини і суспільства.
5. Механізм формування трудової поведінки.
6. Поняття мотиваційного ядра, чинники формування його структури.
7. Роль соціальних норм у формуванні трудової поведінки працівників.
8. Трудова адаптація, види, чинники та критерії.
9. Класифікація трудових колективів.
10. Організація соціологічних досліджень проблем праці в трудових колективах.
11. Соціологія управління як наука: функції та основні наукові категорії.
12. Виникнення та розвиток соціології управління.
13. Концепція наукового управління Ф. Тейлора.
14. Теорія раціональної бюрократії М. Вебера.
15. Теорія «людських стосунків» С. Мейо.

16. Особливості американської системи управління.
17. Особливості японської системи управління.
18. «Емпірична школа» П. Дракера.
19. Школа «соціальних систем» Г. Саймона.
20. Ситуаційний підхід до управління (М. Н. Фоллет).
21. Природа і сутність соціального управління.
22. Соціологія управління як наукова дисципліна, зв'язок її з іншими науками.
23. Управління як соціальний інститут.
24. Місце управління в системі соціальних інститутів.
25. Стратегії поведінки керівника у конфліктній ситуації.
26. Лідерство у групах і колективах. Типологія лідерства.
27. Структура організаційних здібностей менеджера.
28. Управлінські рішення. Типові помилки при прийнятті управлінських рішень.
29. Експериментальні дослідження, їх переваги та недоліки.
30. Особливості соціального управління в сучасному українському суспільстві.

IV. Політика оцінювання

Політика викладача щодо студента. Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із викладачем дисципліни.

Політика щодо академічної доброчесності. Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 20%. Списування під час контрольних робіт та екзамену заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування.

Політика щодо дедлайнів та перескладання. Роботи, які здаються із порушенням термінів безповажних причин, оцінюються на нижчу оцінку (-10 балів). Перескладання модулів відбувається із дозволу викладача за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

V. Підсумковий контроль

Підсумковий контроль знань проводиться для студентів у формі заліку, визначеного навчальним планом у терміни, передбачені графіком навчального процесу, та в обсязі навчального матеріалу, визначеному силабусом дисципліни. Підсумковий контроль знань здійснюється у вигляді усної бесіди з викладачем (комісією викладачів) по тематиці навчальної дисципліни.

Вибірковою навчальною дисципліною передбачено індивідуальне науково-дослідне завдання, яке оцінюється у 5 балів. ІНДЗ буде зараховуватися за опубліковану наукову статтю у фаховому виданні відповідно до Переліку наукових фахових видань України, статтю у закордонному науковому журналі (1 стаття = 5 балів); за участь у міжнародних або всеукраїнських наукових конференціях, семінарах, круглих столах, які будуть підтверджені опублікованими тезами доповіді (зараховується не більше 2 опублікованих тез доповідей, 1 тези = 2,5 бали); за участь у вебінарі, участь підтверджується сертифікатом (1 сертифікат = 5 балів). Тематика ІНДЗ повинна відповідати тематиці вибіркової навчальної дисципліни.

Отримати залік студент може автоматично за сумою набраних балів. Для того, щоб отримати залік автоматично, студенту необхідно отримати не менше 60 балів за виконання Змістового модуля I, Змістового модуля II, ІНДЗ та Модульної контрольної роботи №№ 1, 2.

Отже, максимальна оцінка за 100-бальною шкалою є сумою оцінок за: Змістовий модуль I + Змістовий модуль II + ІНДЗ + Модульна контрольна робота № 1 + Модульна контрольна робота № 2 = 14+21+5+30+30=100 балів.

VI. Шкала оцінювання

Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності	Оцінка
90 – 100	Відмінно
82 – 89	Дуже добре
75 - 81	Добре
67 -74	Задовільно
60 - 66	Достатньо
1 – 59	Незадовільно

VII. Рекомендована література

1. Аверьянов Л.В. Социология: что она знает и может. М.: Социолог, 1993.
2. Адамчук В.В. Экономика и социология труда: Учебник для вузов / В.В. Адамчук, О. В. Ромашов, М.Е. Сорокина. – М.: ЮНИТИ, 1999. – 407 с.
3. Александрова Т.Л. Методологические проблемы социологии профессий / Т.Л. Александрова // Социологические исследования. – 2000. – № 8. – С. 11-17.
4. Альшевська Н. Кар'єра як соціальний феномен: сутнісні ознаки, технології побудови / Н. Альшевська // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. – 2010. – № 2. – С. 117-125.
5. Бабосов Е.М. Социология управления: учебное пособие / Е.М. Бабосов. – Мн.: ТетраСистемс, 2004. – 288 с.
6. Башмакова В.И. Социология управления / В.И. Башмакова, В.Н. Князева, Р.В. Ленькова. – М. Юрайт. 2013.
7. Бирюкова М.В. Социальные технологии и проектирование. Х., 2001.
8. Вербець В. В. Соціологія : Навч. посібник. [Електронний ресурс] / В. В. Вербець, О. А. Субот, Т. А. Христюк. – К. : Кондор, 2009. – 550 с. – Режим доступу до джерела : http://pidruchniki.ws/15840720/sotsiologiya/sotsiologiya - verbets_vv
9. Вукичевич С. Социологическое определение рабочего места / С. Вукичевич // Вестн. Моск. ун-та. – Сер. 18. Социология и политология. – 2003. – № 2. – С. 125-134.
10. Галкина Т.П. Социология управления: от группы к команде: учебное пособие. – М.: Финансы и статистика. 2004. – 224 с.
11. Гіденс Е. Соціологія / Пер. з англ. В. Шовкун, А. Олійник; наук. ред. О. Іващенко. / Е. Гіденс. – К.: Основи, 1999. – 726 с.
12. Дворецька Г. В. Соціологія праці: Навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисц.– К.: КНЕУ, 2005. – 203 с.
13. Дикарева А.А., Мирская М.И. Социология труда. М.: Высшая школа, 1989.
14. Димитрова Л.М. Соціологія управління та організацій / Л.М. Димитрова. – К.: Політехніка: Ліра-К, 2005. – 156 с.
15. Дряхлов Н.И. Социология труда: опыт преподавания, трудности, поиск решений / Н.И. Дряхлов, И.В. Пастухова // Социологические исследования. – 1993. – № 6. – С. 150-155.
16. Дюрин А.В. Экономическая социология: Учебное пособие. Мн: ИП "Экоперспектива", 1997.
17. Дюркгейм Э. О разделении общественного труда: Метод социологии: Пер. с фр. / Э. Дюркгейм. – М.: Наука, 1990. – 575 с.
18. Заславская Т.И., Рывкина Р.В. Социология экономической жизни. Очерки теории. Новосибирск: Наука, 1991.
19. Карлін М.Т. Стимулювання праці в перехідній економіці / Монографія // М.Т. Карлін. – Луцьк, 1997. – 250 с.
20. Кравченко А.И. Индустриальная социология в Германии / А.И. Кравченко, З.И. Пейкова // Социологические исследования. 1992. – № 9. – С. 260-268.
21. Кравченко А.И. История зарубежной социологии труда. Общие принципы / А.И. Кравченко. – М. – 1990. – 398 с.
22. Кравченко А.И. Классики социологии менеджмента: Ф. Тейлор и А. Гастев / А.И. Кравченко. СПб.: РХГИ, 1998. – 318 с.

23. Кравченко А.И., Тюрина И.О. Социология управления: Фундаментальный курс: учебное пособие. – М.: Академический Проект, 2008. – 1136 с.
24. Кузьменко Т. М. Соціологія : : Навч. посібник. [Електронний ресурс] / Т. М. Кузьменко. – К. : Центр учбової літератури, 2010. – 320 с. – Режим доступу до джерела : <http://pidruchniki.ws/15840720/sotsiologiya/sotsiologiya - kuzmenko tm>
25. Лукашевич М. П. Соціологія праці : Підручник. [Електронний ресурс] / М. П. Лукашевич. – К. : Либідь, 2004. – 440 с. – Режим доступу до джерела : http://pidruchniki.ws/15840720/sotsiologiya/sotsiologiya_pratsi - lukashevich mp
26. Огаренко В.М., Малахова Ж.Д. Соціологія праці: Навчальний посібник. Запоріжжя: Гуманітарний університет ЗІДМ, 2005. – 304 с.
27. Полторак В.А. Соціологія праці та управління: Конспект лекцій. К.: НМК ВО, 1992.
28. Полякова Н.Л. От трудового общества к информационному: западная социология об изменении социальной роли труда / Н.Л. Полякова. – М.: Наука, 1990. – 132 с.
29. Попов Ю.Н. Современная экономика и социология труда. Учебное пособие / Ю.Н. Попов, А.В. Шевчук. – М., 2012. – 245 с.
30. Прикладная социология и менеджмент. Хрестоматия / Сост. и научн. ред. А.И. Кравченко. – М.: Изд-во МГУ, 1998. – 512 с.
31. Промышленное предприятие и его люди: проблемы социальноэкономического поведения / Под общ. ред. В.М.Вороны, Е.И.Суименко. К.: Инт социологии НАН Украины, 2001. Допоміжна
32. Ромашов О.В. Социология труда: Учеб. пособие / О.В. Ромашов. – М.: Гардарики, 2001. – 320 с.
33. Роффе А.И. Экономика и социология труда: Учеб. пособие А.И. Роффе. – М.: Изд-во «МИК», 1996. – 120 с.
34. Слезингер Г.Э. Труд в условиях рыночной экономики: Уч. пособие / Г.Э. Слезингер. – М.: Инфра-М, 1996. – 250 с.
35. Социология и психология труда: учебное пособие / С.И. Кошурников, Д.В. Чудинов, Ю.Г. Югов. ПГСХА. – Пермь: ПГСХА, 1991. – 63 с.